

Adalah The Legal Center for Arab Minority Rights in Israel
عدالة المركز القانوني لحقوق الأقليات العربية في إسرائيل
עדאלה המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל

25 בספטמבר 2005

לכבוד

השופט (בדימוס) מיכה לינדנשטראוס

מבקר המדינה

רחוב בית הדפוס 12

גבעת שאול

ירושלים 95483

בדואר

ובפקס: 02-6665204

שלום רב,

הנדון: תלונה נגד היועץ המשפטי לממשלה מני מזוז

בעקבות הופעתו של היועץ המשפטי לממשלה במסיבת העיתונאים מיום 21.9.2005, שנושאה היה ממצאי ומסקנות דו"ח המחלקה לחקירת שוטרים (מח"ש) בעניין אירועי אוקטובר 2000, הרינו לפנות אליך בנושא שבנדון, כנציגי משפחות הרוגי אוקטובר 2000, כדלקמן:

1. ביום 21.9.2005 הופיע היועץ המשפטי לממשלה במסיבת עיתונאים יזומה של בכירי התביעה, וזאת בעקבות הביקורת הציבורית שהוטחה בממצאי ומסקנות דו"ח מח"ש בעניין אירועי אוקטובר 2000 אשר לא מצא אף שוטר כאחראי בפלילים, חרף הריגת 13 אזרחים באותם אירועים על ידי המשטרה ופציעת מאות אחרים גם כן.

2. במסיבת העיתונאים היזומה השתתפו, מלבד היועץ המשפטי לממשלה, מנכ"ל משרד המשפטים אהרון אברמוביץ, פרקליט המדינה ערן שנדר, ומנהל מח"ש עו"ד הרצל שבירו.

3. היועץ המשפטי לממשלה היה הדובר הראשון מבין משתתפי מסיבת העיתונאים. במסגרת דבריו הביע היועץ המשפטי לממשלה תמיכה גורפת ובלתי מסויגת בדו"ח מח"ש לעניין אירועי אוקטובר 2000, על ממצאיו העובדתיים, ומסקנותיו המשפטיות. תמיכה פומבית זו של היועץ המשפטי לממשלה במח"ש כרוכה בבעייתיות משפטית לא קלה, בנוסף לחוסר תקינותה מההיבט הציבורי.

4. בעקבות הדו"ח של מח"ש, אשר לא מצא אף שוטר כאשם בהרג מי מהאזרחים הערבים שנהרגו בתחילת אוקטובר 2000, ניתן היה להגיש ערר לפרקליט המדינה מכוח סעיף 64(א)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב), תשמ"ב – 1982. אלא שפרקליט המדינה, מר ערן שנדר, היה בזמן האירועים באוקטובר 2000 מנהל מח"ש, וממילא לא ניתן להגיש אליו ערר כנגד החלטת הגוף האחרון בשל ניגוד אינטרסים ממשי, מובהק, ומובנה.

5. לאור חוסר האפשרות להגיש ערר על ממצאי ומסקנות מח"ש בפני פרקליט המדינה מר ערן שנדר, נותרה האפשרות להגיש את הערר האמור בפני היועץ המשפטי לממשלה. השוו עם הוראת סעיף 64(א)(3) לחוק סדר הדין הפלילי.

6. בכהנו כרשות מנהלית הבוחנת את ממצאי ומסקנות מח"ש, המאותגרות על ידי טענות משפחות ההרוגים העובדתיות והמשפטיות, אמור היועץ המשפטי לממשלה לתפקד כרשות מעין שיפוטית. שכן, מדובר בתפקיד הבוחן ראיות, שומע טענות, ומקבל החלטות המשליכות במישרין על זכויות משפחות הקורבנות בפרט, וזכויות כלל הציבור גם כן. מדובר בבחינת התנהלותה ופעילותה של המשטרה בהקשר גרימתה להרג, דבר המשליך באופן מובן מאליו על זכויות כלל הציבור, בייחוד הזכות לחיים והזכות לשלמות גופנית.

7. התנהלותו של היועץ המשפטי לממשלה (שאף הצטרף אליה גם פרקליט המדינה ערן שנדר), והבעת התמיכה הגורפת והבלתי מסויגת בממצאי ומסקנות מח"ש, בפומבי, על דרך של מסיבת עיתונאים יזומה ששודרה בשידור ישיר ברדיו, וכוסתה על ידי כל אמצעי התקשורת בישראל, לרבות תחנות הרדיו השונות, ערוצי הטלוויזיה, ואתרי האינטרנט הרבים, מהווה הבעת עמדה מצד רשות מעין שיפוטית, אשר אמורה לפעול בהגינות, ולא לאמץ דעה קדומה, או דעה כשלה, בטרם יפרסו בפניה התשתית העובדתית הרלבנטית, והטיעונים המשפטיים הנובעים מאותה תשתית עובדתית.

8. יתר על כן, התנהלותו האמורה של היועץ המשפטי לממשלה נוגדת חובה בסיסית החלה על כל רשות מנהלית, וביתר שאת כאשר רשות זו מתפקדת כגוף מעין שיפוטית, והיא החובה לפעול על פי שיקול דעת עצמאי, לאחר בחינת העובדות והדין הרלבנטי החל על המסגרת העובדתית.

ראו:

יצחק זמיר **הסמכות המנהלית** (ירושלים: נבו הוצ' לאור, 1996) (חלק שני) 585, 619.
בג"ץ 7805/00 רוני אלוני, חברת מועצת עיריית ירושלים נ' מבקרת עיריית ירושלים פ"ד נו (4) 577, 599.

9. בעייתיות קשה נוספת בהתנהלות היועץ המשפטי לממשלה, אשר נוגדת אפילו את הנחיותיו שלו, היא התייצבותו יחד עם מנכ"ל משרד המשפטים, ואימוץ דעה אחידה איתו, ובפורום פומבי, בנושא הנתון לסמכותה הבלעדית והייחודית של מחלקת התביעה, במנותק מהדרג הפוליטי, לרבות מנכ"ל משרד המשפטים.

10. אכן, מנכ"ל משרד המשפטים מהווה דרג פוליטי בכיר במשרד המשפטים, הכפוף במישרין לדרג הפוליטי הבכיר ביותר במשרד, שרת המשפטים. ההתייצבות של היועץ המשפטי לממשלה יחד עם מנכ"ל משרד המשפטים בפומבי, בפני כל כלי התקשורת בישראל, והשמעת דברים דומים האחד לשני, בנושא אשר חובה להרחיקו, אפילו למראית עין, מתחום אחריותו והתערבותו של הדרג הפוליטי, מהווה התנהלות בעייתית, לא תקינה, ובלתי ראויה של היועץ המשפטי לממשלה.

11. אכן, לא זו בלבד שהתנהלותו של היועץ המשפטי לממשלה המתוארת לעיל אינה בהתאם לדין המחייב אותו, ואינה תואמת את נורמות המינהל התקין המחייבות את כל נושאי המשרה בשירות הציבורי, בייחוד הבכירים שבהם, אלא שדפוס פעולתו של היועץ המשפטי לממשלה המתואר לעיל אינו עולה בקנה אחד אפילו עם הנחיותיו. כך, למשל, מדובר בהפרה לסעיף 5 להנחיית היועץ המשפטי לממשלה שמספרה 4.1001, מיום 9.11.2003, הקובע במפורש כי:

"היועץ המשפטי לממשלה יפעיל את הסמכויות המוקנות לו בחוק בתחום המשפט הפלילי על יסוד שיקול דעת עצמאי בכל מקרה ומקרה, בהתאם לעובדות, לחוק ולמדיניות התביעה, ובלי להיות כפוף להוראות או למדיניות של שר או של ממשלה." (הדגשה שלי – מ.ד.)

ראו גם הנחיה מספר 4.1000 של היועץ המשפטי לממשלה.

12. על יסוד כל האמור לעיל, מבקר המדינה הנכבד מתבקש לבדוק את התנהלות היועץ המשפטי לממשלה במסיבת העיתונאים היוזמה מיום 21.9.2005, אשר נוגדת את הדין המחייב אותו, לרבות הנחיות היועץ המשפטי לממשלה עצמו, הכל בהתאם לסעיפים 9 ו-10 (ד) לחוק מבקר המדינה (נוסח משולב), תשי"ח – 1958.

נודה לתגובתך בהקדם.

בכבוד רב,

חסן ג'בארין, עו"ד

מרואן דלאל, עו"ד

העתק :

שרת המשפטים, ציפי לבני
היועץ המשפטי לממשלה, מני מזוז